

BLOC A

L'economia i el problema de l'escassetat

Abans de parlar d'empreses, mercats o emprenedoria, hi ha una pregunta que ho sosté tot: si els recursos són limitats i els desitjos no, com decidim què fer amb el que hi ha?

Temps estimat de lectura: ~25 min · Sabers LOMLOE:
A.1.1, A.1.2, A.2.1 · Prerequisits: cap (primera unitat de la matèria). En acabar esta unitat sabràs: Explicar què és l'escassetat i per què és el punt de partida de tota l'economia. Reconéixer el cost d'oportunitat darrere de qualsevol decisió, també les que no impliquen diners.

“

L'economia naix de l'escassetat: tens recursos limitats però desitjos il·limitats. Esta unitat fixa el vocabulari (necessitats, béns, factors productius, FPP) i explica per què tota decisió econòmica té cost d'oportunitat.

EL CAS

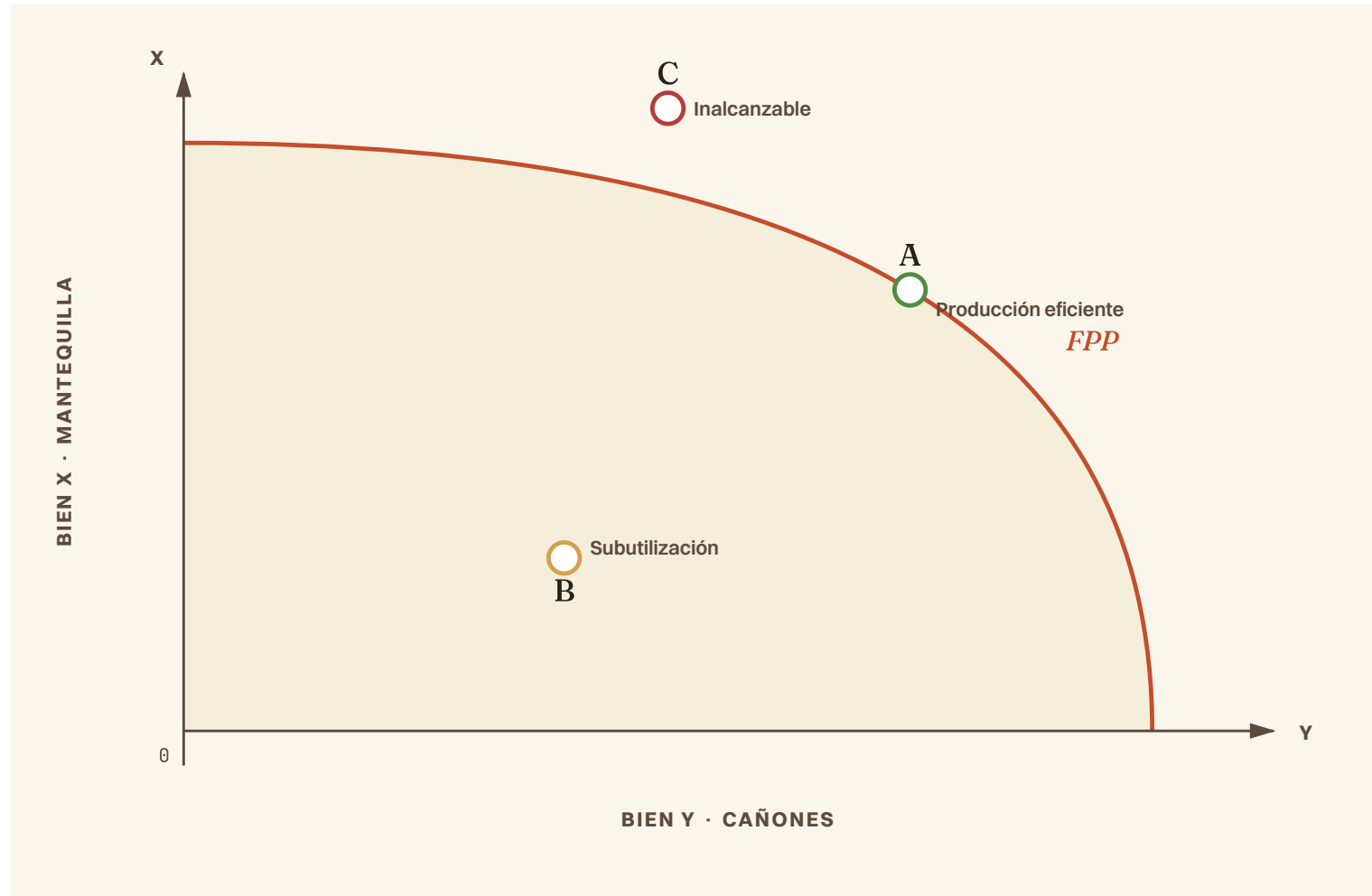
L'Ajuntament de València té 1.000 M€ a l'any per a 800.000 habitants

Economia, Emprenedoria i Activitat Empresarial és una matèria de modalitat de Batxillerat del currículum bàsic estatal LOMLOE (Reial Decret 243/2022). Este llibre segueix eixe currículum estatal; a la Comunitat Valenciana, la seua concreció és el Decret 108/2022.

Com decidix l'alcaldia en què prioritzar quan cada euro a Falles és un euro que no va a transport o sanitat?

EL GRÁFICO

La frontera de posibilidades de producción (FPP): amb recursos limitats, produir més d'un bé obliga a renunciar a un altre. Un punt interior és...

Escassetat

L'escassetat és el desajust estructural entre uns recursos limitats i unes necessitats i desitjos pràcticament il·limitats. Obliga a triar, i triar és l'acte econòmic fonamental. Sense escassetat no hi hauria economia: si tot fora il·limitat, no caldria decidir res.

EL GRÁFICO

Com repartix Espanya la seua ocupació entre els tres sectors econòmics: una de les formes concretes en què una societat respon a...

Béns lliures i béns econòmics

No tot és escàs. Un bé lliure és aquell del qual hi ha més que suficient per a tothom, no té preu i ningú l'ha de repartir: l'aire que respires al camp és l'exemple clàssic. Un bé econòmic, en canvi, és escàs, cal produir-lo o repartir-lo, i per això sol tindre un preu. La frontera entre tots dos no és fixa.

§ 2

El cost d'oportunitat: la cara oculta de cada decisió

Cost d'oportunitat

Si l'escassetat ens obliga a triar, tota elecció té un preu que quasi mai apareix en cap rebut. Quan dediques un recurs a una cosa, deixes de dedicar-lo a una altra. Això al que renunciés és el cost d'oportunitat de la teua decisió. És, probablement, la idea més útil de tota la matèria, perquè ensenya a pensar en el que no es veu.

§ 3

Escassetat i eficiència: no malbaratar el que tenim

El malbaratament alimentari: escassetat autoinfligida

Una societat pot tindre un problema d'escassetat — sempre el té— i, a més, agreujar-lo malbaratant els recursos que sí que posseïx. Ací entra la noció d'eficiència. Diem que una assignació de recursos és eficient quan aprofita al màxim el disponible: no deixa talent aturat, ni màquines sense usar, ni matèries primeres podrint-se.

§ 4

La paradoxa del valor: per què l'aigua és barata i els diamants cars

Valor d'ús i valor de canvi

Hi ha una pregunta clàssica que durant segles va desconcertar els economistes i que continua sent una de les portes d'entrada més elegants a esta matèria. L'aigua és imprescindible per a viure: sense ella morim en pocs dies. Un diamant no servix, en rigor, per a res essencial.

§ 5

Com decidix una societat? Els mecanismes d'assignació

Quan els preus criden que alguna cosa escasseja: l'energia en 2022

Fins ací hem vist que l'escassetat obliga a triar. Però qui tria, i com? Una societat sencera ha de decidir contínuament què es produïx, com i per a qui arriba cada cosa. Al llarg de la història, els grups humans han usat bàsicament tres grans mecanismes per resoldre-ho, i totes les economies reals combinen els tres en distinta...

§ 6

L'economia com a ciència social

Un model és un mapa, no una foto

Arribats ací cal preguntar-se quin tipus de coneixement és l'economia. La resposta és que és una ciència social. Les dues paraules importen. Ciència, perquè no es conforma a opinar: formula explicacions, les contrasta amb dades i les corregix quan fallen.

§ 7

Glossari

Escassetat: desajust estructural entre uns recursos limitats i unes necessitats i desitjos pràcticament il·limitats. És la raó de ser de l'economia. Les tres preguntes bàsiques: què produir, com produir i per a qui produir; les tres deriven directament de l'escassetat i tota societat les ha de respondre (formulació de Samuelson).

§ 8

Per a aprofundir

Si esta unitat t'ha interessat, ací van alguns recursos per anar més enllà. No cal dominar-los per seguir el curs, però amplien la mirada: Com pensen els economistes (capítol introductori de qualsevol edició de Principis d'economia, de N. Gregory Mankiw).

§ 9

Preguntes per reflexionar

Estes preguntes no tenen una resposta única. Servixen per discutir a classe o per pensar en tancar la unitat: Es diu que l'escassetat afecta també les persones molt riques.

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.